

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Videnskabeligheds Forhold til Erfaring og sund Menneske-Forstand

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Videnskabeligheds Forhold til Erfaring og sund Menneske-Forstand", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_306_3-com-root.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

indsigt, visdom. Se også indledningen.

tvang man vel endnu en stund denne tunge, dvs. stemme, til tavshed.

dvs. de fra Chr. Wolff stammende.

Freden i Aachen i 1748, der endte Den Østrigske Arvefølgekrig.

syntes.

her: tidsrummet svarende til aldersforskellen mellem to slægtled, dvs. ca. 30 år.

trådte frem.

her: tidsrummet svarende til aldersforskellen mellem to slægtled, dvs. ca. 30 år.

grundbegreberne for erkendelse el. tænkning. Hentyder til Kants erkendelsesteori.

individualitet. Sigter til Fichtes filosofiske system, hvor det rene Jeg's skabende aktivitet er kundskabens grundlag.

den umiddelbare erkendelse el. indsigt, den intellektuelle intuition. Et hovedbegreb i den tyske idealisme, især hos Fichte og Schelling.

møntede, dvs. fremstillede mønter.

(værdiløse metalstykker, der bruges som) spillepenge, jetoner.

værdipapirer (som kreditmiddel), der kan veksles med guld- el. sølv mønter; (penge)sedler.

antaget, modtaget.

kraftfulde, dygtige schweizer. Hentyder til Johannes Müller.

fuldkommen.

også.

taler usikkert, ufuldkomment; bruges om det tidlige barnesprog.

tænke sig godt om, overveje alvorligt.

almindeligvis, som oftest.

hvorfra.

forunderlige, besynderlige.

forening, forbindelse.

sandsynligt.

foretage sig noget, skalte og valte.

åbnedes.

allerede.

se.

ved her.

tænke sig godt om, overveje alvorligt.

åbne, lukke op.

er hårdt påkrævet, er stærkt tiltrængt.

almene.

almene, generelle.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

håndterlighed.

værdipapirer (som kreditmiddel), der kan veksles med guld- el. sølvmønter; (penge)sedler.

svære penge, dvs. mønter el. pengestykker, hvis metalværdi svarer til deres pålydende værdi (modsat lette penge).

almen, universel.

jf. udtrykket 'at skære (noget) over samme læst' om det, der er formet efter et bestemt mønster el. forbillede, er af en vis type, en vis støbning.

sagt lige ud; efter min mening.

kæmpede imod.

havde i tankerne, havde til hensigt.

bibelsted. Der tænkes på 'Den gyldne regel' (Matt 7,12), der hos Kant blev til det såkaldte kategoriske imperativ: det 'ubetingede påbud' om, at vore handlinger skal være bestemt af uselviske motiver.

velsagtens, ganske vist.

modbevist, gendrevet.

overherredømmet.

forfatningsmæssig, men indskrænket el. symbolsk magt.

garant for gennemførelse af lovbestemmelse eller lignende.

ondeste, værste.

rettet mod det jordiske, materielle.

velsagtens, ganske vist.

mærkelige; usømmelige.

alment udbredte.

universitetet.

lat., 'bliv langt væk herfra, I uindviede'.

ganske vist, helt sikkert.

fagudtryk.

sunde fornuft (eng.: common sense).

syntes.

åbenlyst, indlysende.

fremgangsmåde; næringsvej.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

dvs. fornuften, når den motiverer til handling i stedet for blot at erkende. Henviser til Kants moralfilosofi.

håndlanger.

åbenlyst, indlysende.

helt sikkert.

klart, indlysende.

sikkert, utvivlsomt.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

sund fornuft (eng.: common sense).

lat., fælles sans el. følelse (eng.: common sense). Udtrykket kan føres tilbage til Aristoteles og blev i oplysningstiden et nøglebegreb. Se også indledningen.

sikkert.

sunde fornuft (eng.: common sense).

almen, fælles for alle.

dårskaben, tåbeligheden.

sund fornuft (eng.: common sense).

sunde fornuft (eng.: common sense).

sund fornuft (eng.: common sense).

dumhed.

almen.

åbenlyst, utvivlsomt.

sikkert.

sunde fornuft (eng.: common sense).

sund fornuft (eng.: common sense).

sikkert.

sunde fornuft (eng.: common sense).

åbenlyst, indlysende.

dvs. identitetsprincippet. Princippet udsiger, at det for enhver ting gælder, at den er identisk med sig selv.

dvs. kontradiktionsprincippet. Denne klassiske logiske regel formulerer Grundtvig andetsteds som det, at: "Intet som modsiger sig selv kan være sandt, og at det som man ei kan nægte, uden at modsige sig selv, maa være sandt" (Grundtvig 1817, s. 406).

gå ud på et, gøre fælles sag, betyde det samme.

kundskab el. videnskab. Her en hentydning til rationalismen.

modbevist.

således.

således.

sikkert, utvivlsomt.

evne til at modtage (sans)indtryk; samling.

sikkert.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

egenskab.

viser sig, bliver synlig.

stemthed, oplagthed.

i mere eksklusiv betydning.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

fremstillingen, redegørelsen.

indlysende, tydeligt.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

klart ('fuld-' har forstærkende betydning).

indsigtens, visdommens. Se også indledningen.

afgrænse.

indsigts, visdoms. Se også indledningen.

hovedvej.

åbne.

tages fejl af, forveksles.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

generelle, universelle.

sikkert.

forening, forbindelse.

forening, forbindelse.

område.

selvstændig.

sikkert.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

foreningen, forbindelsen.

således.

erfaringsområde.

det jordiske.

det jordiske.

sikkert.

sikkert.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

sikkert.

sikkert.

historien.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

indsigten, visdommen. Se også indledningen.

sikkert.

overensstemmelse mellem.

bemærke.

fremstilling, redegørelse.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

indsigt, visdom. Se også indledningen.

sunde fornuft (eng.: common sense).

indlysende.

sunde fornuft (eng.: common sense).

indsigts, visdoms. Se også indledningen.

sunde fornuft (eng.: common sense).

dvs. kontradiktionsprincippet. Denne klassiske logiske regel formulerer Grundtvig andetsteds som det, at: "Intet som modsiger sig selv kan være sandt, og at det som man ei kan nægte, uden at modsige sig selv, maa være sandt" (Grundtvig 1817, s. 406).

sund fornuft (eng.: common sense).

vanartet; uopdragent.

dvs. det at være kry, overmodig.

om Gud vil.

her: kundskab, viden.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

åbner, lukker op.

indsigt, visdom. Se også indledningen.

Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1817) *Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum*. København
- Vergil (1778-1780) *P. Virgilii Maronis opera*, udg. J. Baden, 1-2. København
- Vergil (1812) *Virgils Æneide*, overs. J.H. Schønheyder, 1-2. København
- Vergil (1996) *Vergils Aeneide på danske vers*, overs. Otto Steen Due. København